

**«ԲՆԱԿԱՎԱՅՐ, ԿԱՅԱՐԱՆ» ԻՄԱՍՏԱՅԻՆ ԽՄԲԻ ՈՐՈՇ
ՀԱՏԿԱԿԱՆ ՓՈԽԱՌՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆ
ՍԻԼՎԱ ՊԱՊԻԿՅԱՆ**

ՀՀ ԳԱԱ Հ.Աճառյանի անվ. լեզվի ինստիտուտ
Ավագ գիտաշխատող, ք.գ.թ., դոցենտ
silvapapikyan 23@gmail.com
papikyansilva@yandex.ru

Համառոտագիր

«Բնակավայր, կացարան» իմաստային խմբի հատկական փոխառությունները հայերենին անցել են տարբեր լեզուներից: Դրանք արաբական, թյուրքական, իրանական, ռուսական փոխառություններ են՝ որպես հետևանք տարաբնույթ կապերի և հարաբերությունների, որոնց մեջ կան նաև միջնորդավորված փոխառություններ: Որոշակի քանակ են կազմում նաև արևմտյան լեզուներից անցած հատկական փոխառությունները՝ հայերենին անցած թարգմանական գրականության միջոցով: Այդ բառերի մի մասը ենթարկվել է իմաստային փոփոխության:

Հոդվածում տրված է դիտարկված բառերի գործածության հաճախականությունը՝ ըստ «Արևակ» արևելահայերենի կորպուսի:

Բանալի բառեր և բառակապակցություններ. հատկական փոխառություններ, իմաստային խումբ, միջազգային բառեր, պատմաբառեր, իրոյթ, իմաստափոխություն, բարբառ, ժողովրդախոսակցական լեզու, փոխատու լեզու, փոխառու լեզու:

**EXAMINATION OF SOME EXOTICISMS
TO THE SEMANTIC GROUP “DWELLING,SETTLEMENT”**

NAS RA Institute of Language after H. Acharyan
Senior researcher, PHD, Associate professor
silvapapikyan23@gmail.com

Abstract

The exoticisms associated with the semantic group "dwelling, settlement" have passed into Armenian from different languages, and there are also mediated borrowings among them. These are Arabic, Turkic, Iranian, Russian borrowings as a result of various relations and interactions. There is also a certain number of exoticisms from Western languages that have passed into Armenian through translated literature. Some of these

words have undergone semantic changes. The article presents the frequency of usage of the discussed words according to Eastern Armenian National Corpus (EANC).

Keywords and phrases: exoticisms, semantic group, international words, historicisms, realia, change of meaning, dialect, source language, borrowed language, figurative use.

АНАЛИЗ ЭКЗОТИЗМОВ, ВЫРАЖАЮЩИХ ЗНАЧЕНИЯ “ЖИЛИЩЕ, МЕСТО ЖИТЕЛЬСТВО”.

научный сотрудник Института языка НАНРА,
кандидат филологических наук, доцент
silvapapikyan23@gmail.com

Аннотация

Экзотизмы, принадлежащие смысловой группе «жилище, место жительства», перешли в армянский язык из разных языков, среди которых есть и опосредованные заимствования. Это заимствования из арабского, тюркского, иранского, русского, как результат различных связей и взаимоотношений. Существует также определенное количество экзотизмов заимствованных из западных языков, которые перешли в армянский через переводную литературу. Некоторые из этих слов претерпели семантические изменения.

В статье представлена частота употребления рассмотренных слов по данным Восточноармянского национального корпуса (ВАНК).

Ключевые слова и словосочетания: экзотизмы, семантическая группа, интернациональные слова, историзмы, реалии, изменение значения, диалект, исходный язык, заимствованный язык, образное употребление.

Ներածություն

Փոխառությունների առանձին շերտ են կազմում հատկական փոխառությունները¹: Սրանք այն բառերն են, որ բնորոշ են տարբեր ժողովուրդների կյանքին, կենցաղին, սովորույթներին, մշակույթին, հոգեկերտվածքին: Անվանվում են նաև *տարաշխարհիկ բառեր*, *օտար բառեր*, *էկզոտիզմներ*: Ընդհանրապես հատկական փոխառությունների գործածությունը հատուկ է թարգմանական գրականությանը. թարգմանիչը տվյալ ժողովրդի առանձնահատկություններին բնորոշ բառերը չի թարգմանում՝ տեղական կոլորիտը և հուզագագացական կողմը պահպանելու, ինչպես նաև արտահայտչականություն ստեղծելու համար, ինչպես՝

¹ Հարկական փոխառություն տերմինը շրջանառության մեջ է դրել Էդ. Աղայանը [2, էջ 169]:

ճապոներենից՝ *իկեբենա*, *խարակիրի*, *կաբուկի*, *սակուրա* և այլն, հնդկերենից՝ *գուրու*, *մահաթմա*, *մահառաջա*, *սարի*, արաբերենից՝ *իմամ*, *իսլամ*, *մեդրեսե*, *մզկիթ*, *ջիհադ* և այլն: Սովորաբար այդ բառերը թարգմանելի չեն. երբեմն կարող են արտահայտվել թարգմանությամբ՝ հեղինակի կամ թարգմանչի բացատրություններով՝ փակագծերում կամ տողատակում:

Ընդունված է հատկական փոխառությունները բաժանել երկու խմբի՝ նեղ և լայն ընդգրկում ունեցողների: Նեղ ընդգրկում ունեցողները հատուկ են մեկ-երկու լեզվի, լայն ընդգրկում ունեցողները հանդիպում են շատ լեզուներում, ինչպես՝ *չադրա*, *գեյշա* և այլն: Որոշ հատկական փոխառություններ փոխաբերացման և հաճախակի կիրառության հետևանքով տարածվում են, հասկանալի դառնում և կարող են համարվել միջազգային փոխառությունների շարքը, հմմտ. ճապոներենից *ցունամի*²՝ «սեյսմիկ ծովային ալիքներ» և այլն:

Որոշ հատկական փոխառություններ, ձեռք բերելով փոխաբերական գործածություն, հետագայում առաջացնում են բառի բազմիմաստություն, ինչպես՝ *նիրվանա*² «1. Բուդդայական ուսմունքի համաձայն՝ աշխարհային ամեն ինչից հրաժարվելու միջոցով ձեռք բերվող երանավետ հանգստի վիճակ: 2. փխբ. Անդորր, երանավետ խաղաղություն՝ հանգրստություն» [1, էջ 1072].

Սովորաբար հատկական փոխառությունների գործածությունը լեզվակիր հանրույթի մոտ առաջացնում է որոշակի զգացողություններ՝ կապված փոխատու լեզվի իրույթների (ռեալիաներ) [8, էջ 7-8] հետ՝ վերաբերող օտար մշակույթին, աշխարհայացքին, հոգեկերտվածքին: Մեր նպատակն է այս հոդվածում դիտարկել տարբեր լեզուներից հայերենին անցած «բնակավայր, կացարան» իմաստային խմբի որոշ հատկական փոխառություններ: Չանազան աղբյուրներից (գրականություն, մամուլ, հեռուստատեսքեր) հայերենում որոշակի հաճախականություն ունեցող այդ փոխառությունները փորձել ենք դասակարգել ըստ իմաստային խմբերի, ծագման, հաճախականության և այլն:

«Բնակավայր» իմաստն ունեցող հատկական փոխառություններից դիտարկել ենք *աուլ*, *էմիրաթ*, *խալիֆաթ*, *խուլորր*, *ոանչո*, *վիլայեթ*,

² *Նիրվանա* < սանսկրիտ՝ nirvāna՝ մարում. բուդդայականության հիմնական հասկացությունն է, որը ցույց է տալիս մարդու հոգևոր զարգացման բարձրագույն վիճակը:

Ֆազենդա, «կացարան» իմաստն ունեցող բառերից՝ բունգալո/բենգալո, իգլու, խանակա, յուրփ/դ/, չում, վիլլա, վիզվամ բառերը: Անհրաժեշտության դեպքում բերվել են օրինակներ³:

Մեթոդը: Հոդվածում հիմնականում օգտվել ենք նկարագրական-վերլուծական մեթոդից:

Արդյունքներ

Բնակավայր բառն ունի «1.Բնակատեղի, 2. Շեն տեղ, որտեղ բնակություն կա» [1, էջ 196], *կացարան*-ը՝ «կենալու, մնալու՝ ապրելու տեղ, բնակարան» իմաստը [1, էջ 712]: Դիտարկված բառերը ծանոթ են ոչ միայն հայերին, այլև մեծ տարածում ունեն աշխարհի շատ լեզուներում: Դրանք, կարելի է ասել, միջազգային բառեր են, որոնք հատկանշում են տվյալ ժողովրդին և նրանց կյանքի կարևոր մասն են կազմում:

1. Բնակավայր

Աուլ: Փոխառություն է թուրքերենից՝ «գյուղ» նշանակությամբ՝ «1. Կովկասյան լեռնաբնակների գյուղի անվանումը: 2. Միջինասիական քոչվորների բնակության վայրի անվանում» [5, էջ 74, նաև՝ 1, էջ 148]: Ինչպես հայտնի է, միջինասիական երկրներում աուլները շարժական են. ավելի առատ արոտավայրեր գտնելու համար աուլի բնակիչները հաճախ փոխում են իրենց բնակավայրը: Կովկասում աուլները սովորաբար կառուցվում էին լեռների լանջերին, որոնք նախկինում ունեին նաև պաշտպանական նշանակություն: Օր.՝ «Աուլը զգվելի դարձավ Եդիգեյի համար» [3, էջ 67]:

Էմիրաթ: Պատմական և ժամանակակից երկրներ իսլամական աշխարհում՝ էմիրի կառավարմամբ. հիմնականում ղեկավարվում են մահմեդական օրենքներով՝ Շարիաթով: *Էմիր*-ը ցեղապետի, իշխող կառավարչի և Մուհամեդի հետնորդների տիտղոսն է մի քանի մահմեդական երկրներում [1, էջ 39]: Ստ.Մալխասեանցի «Հայերէն բացատրական բառարանում» (այսուհետև՝ ՀԲԲ) և Էդ. Աղայանի «Արդի հայերենի բացատրական բառարանում» (այսուհետև՝ ԱՀԲԲ) *Էմիրաթ*-ն արձանագրված

³ Օրինակները բերված են «Արևակ» արևելահայերենի կորպուսից՝ www.eanc.net/EANC/search/?interface_language=am կամ բնագրային են:

չէ: Վկայված է Ա.Հայրապետյանի «Օտար բառերի բառարանում» [6, էջ 186]: Հայերենում գործածական է *էմիրություն* ձևը, հմմտ. Արաբական Միացյալ Էմիրություններ (կազմված է 7 էմիրություններից): Օր.՝ «Յուրաքանչյուր *էմիրություն* ունի իր պատմությունը, ավանդույթները, առանձնահատկությունները» [«Առաւօտ» (օրաթերթ), 2005.03.12]:

Էմիրություններ եղել են Հայաստանում արաբական և սելջուկյան տիրապետության շրջաններում:

Խալիֆաթ < արաբ. (xalīfa⁴ *փոխանորդ, կառավարիչ*). «1. Կրոնապետական իշխանությամբ պետական կառուցվածքի համակարգ ֆեոդալական մուսուլմանական երկրներում: 2. Արաբական նվաճումների հետևանքով կազմված ֆեոդալական պետություն, որի գլուխն էր կանգնած խալիֆը»: *Խալիֆ (խալիֆա)* բառը արդի հայերենում բազմիմաստ է, ունի 5 իմաստ՝ *արաբների ամիրապետի փոփոխորդ, մուսուլմանների գերագույն գլխավորը, եգիպտական, իսկ հետո թուրքական սուլթանի՝ որպես բոլոր մուսուլմանների հոգևոր առաջնորդի փոփոխորդ, փխբ. հին կարգի՝ տերթողիկյան դպրոցի ուսուցիչ, քրիստոնեական կաթողիկոսի փոփոխորդ մահմեդականների հորջորջումով*» [1, էջ 554]:

Հայերենում ավելի հաճախ գործածվում է *խալիֆայություն* բառը՝ խալիֆա+-ություն վերջածանց: Օր.՝ «Մուհամեդ մարգարեի եւ նրա ստեղծած կրոնի շնորհիվ հաջողվեց միավորել արաբական ցեղերին եւ հիմնադրել արաբական պետություն, որը հետագայում կոչվեց *խալիֆայություն*» («Ազգ» (շաբաթաթերթ), 2003. 08. 26):

Խուտոր < ռուս. хутор < գերմ. Huntari [11, էջ 483]: «Մեկուսի՝ առանձնացած կալվածք՝ հողամաս՝ տիրոջ տնտեսության և բնակության շինություններով (Ռուսաստանում)» [1, էջ 619]: Օր.՝ «Թող նրանք իջնեն ցածր տեղով ու վազ տան մինչև *խուտոր*, իսկ այնտեղից խփեն կարմիրների թիկունքին» (Մ. Շոլոխով, *Խաղաղ Դոնը*):

Ռանչո < իսպ. Rancho: «1. Անասնապահական ֆերմա Լատինական Ամերիկայում» [5, էջ 471]: Լատինական Ամերիկայում իսպանական գաղութարարները ստեղծեցին մեծ տարածք զբաղեցնող առաջին *ռանչոները*: Բառը հայերենում հանդիպում է գեղարվեստական գրականությամբ:

⁴ *Խալիֆները* համարվում էին Մուհամեդի հաջորդներ, որ համատեղում էին աշխարհիկ և կրոնական գործառույթները Մուհամեդից հետո արաբների ստեղծած պետություններում. մահմեդականների հոգևոր և աշխարհիկ գլխավորի տիտղոսը:

յան մեջ, հեռուստասերիալներում: Օր.՝ «Մեկ օրը բավական էր նրան, որպեսզի տեսներ ու համոզվեր, որ այստեղ հնարավորություն կա ոչ միայն ու մեծ ֆերմա՝ *ռանչո*, այլև ամբողջ թագավորություն հիմնելու (Ստ. Յվայգ, «Մարդկության աստեղային ժամերը»), «... դա իսկական *ռանչո* էր, Ամերիկայի անասնապահական հնամենի ֆերմաներից մեկը» (Ջոն Սթայնբեք, Մեր հոգսերի ծմեռը):

Վիլայեթ < թուրք. < արաբ. vilâyat՝ «նահանգ»՝ «վարչատարածքային միավոր Թուրքիայում» [5, էջ 547]: Բառն առնչվում է Թուրքիային և թուրքական իրականությանը: Թուրքիայում վիլայեթների բաժանումը եղել է 19-րդ դարի կեսերին: Արևմտյան Հայաստանի տարածքները ընդգրկված էին վիլայեթների մեջ: Օր.՝ «Դարերի մշուշից ելած, /Ձեռքին՝ հնամյա մի նետ, /Դարերի մշուշի վրա/ Գրում էր՝ Վեց *վիլայեթ*... » (Ե. Չարենց):

Ֆազենդա < հին պորտ. fazenda՝ Լատինական Ամերիկայում խոշոր անասնապահական կամ հողագործական կալվածք, որի տարածքում գտնվում էր տիրոջ տունը, եկեղեցին, շինություններ ստրուկների համար, օժանդակ կառույցներ և այլն: Բառն արձանագրված չէ ՀԲԲ-ում, ԱՀԲԲ-ում: Այժմ այս անվանումով Հայաստանում կան ռեստորաններ, թոնրատներ: Տեղի է ունեցել բառիմաստի նեղացում՝ հասարակ անուն>հատուկ անուն անցում:

Վերջին տարիներին աշխարհի շատ լեզուներում այս բառի գործածությունը մեծացել է՝ թերևս կապված լատինաամերիկյան հեռուստասերիալների հետ, որոնք մեծ տարածում և հեռուստալսարան ունեն ամբողջ աշխարհում:

2. Կացարան

Բունգալո /բենգալո/- անգլ. bungalow < հինդի banglā՝ «գյուղական փոքր տուն՝ ծածկապատշգամբով՝ հիմնականում Հնդկաստանում և Մալայզիայում» [5, էջ 109]: Այդ տները տարածված են եղել Արևելյան Ասիայում. հետագայում տների կառուցման այդ ձևը յուրացրել են բազմաթիվ ժողովուրդներ: Օր.՝ «*Բունգալո* տիպի տնակները գեղեցիկ էին, հաստատուն և հաճելի՝ աչքի համար (Ջ.Լոնդոն «Մեծ տան փոքրիկ տիրուհին»), «Չնայած համեստ միջոցներիս՝ վարձել էի մի ընդարձակ *բունգալո*, նրանցից մեկը, որ երազում էինք երեխա ժամանակ ...» (Շ. Ազնավուր, Անցած օրեր, 2004):

Իգլու < էսկիմոսերեն igdlu՝ *տուն*՝ «կանադական էսկիմոսների գմբեթածն տնակ՝ կառուցված սառցե մեծ աղյուսներով» [5, էջ 215]: Ինչպես հայտնի է, էսկիմոսները բնակվում են փայտե, քարե կիսագետնափոր տներում և ձյունե գմբեթածն «իգլու»ներում:

Խանակա < պարսկ. *խանե*՝ տուն, *գա*՝ վայր՝ «հյուրատուն՝ բաղկացած մզկիթից և խուցերից՝ Մերձավոր Արևելքում, Միջին Ասիայում»: Խանակաները, սկսած 11-րդ դարից, դառնում են սուֆիստների⁵ բնակության և ուսումնառության կենտրոններ:

Յուրդ/յուրտ < թուրք. *yurt*՝ *բնակատեղի, ուրթ*՝ «շարժական վրան Կենտրոնական և Միջին Ասիայի վաչկատուն ժողովուրդների մոտ» [5, էջ 381]: Հայերենում ուղղագրական տարբերակներով է՝ *յուրտ/յուրդ*: Բառը բարբառներում և ժողովրդախոսակցական լեզվում *յուրդ* տարբերակով է. կա համարյա բոլոր բարբառներում, բազմիմաստ է. առաջնային իմաստն է «բնակատեղի», ապա «տուն, վրանատեղի, շարժական կոնածն վրան (վաչկատունների)» [4, էջ 122]: Փոխաբերացման հետևանքով բառն ունեցել է բառիմաստի ընդլայնում՝ «1. Թաղիքե վրան: 2. փխբ. Բնակարան, տուն: 3. Վրանատեղի» [1, էջ 1043]: Օր.՝ «Երկարուկ բլրակների լանջերին ցրված բյուրավոր սպիտակ *յուրտերը* նման էին խոշոր թռչունների երամի» [3, էջ 134]:

Հայտնի դարձվածային արտահայտություն է «*Յուրդի բլի/չբլի*», որ կշտամբանք է:

Վիզվամ < հնդկց. «Հյուսիսամերիկյան հնդկացիների՝ ճյուղերից, ծառերի կեղևից կամ կենդանիների մորթիներից սարքած հյուղերը՝ խրճիթները» [5, էջ 546]:

Հնդկացիների ավանդական կացարաններն էին «վիզվամ» հյուղերը՝ մորթեծածկ «տիպի» վրանները: Բառը հանդիպում է հյուսիսամերիկյան կյանքը նկարագրող գործերում, հատկապես Ջեյ Լոնդոնի ստեղծագործություններում, հեռուստասերիալներում:

⁵ Սուֆիզմը առաջացել է 7-8-րդ դարերում: Այն միստիկ ճգնավորական ուղղություն է մահմեդականության մեջ: *Սուֆի* բառի ծագումը, ենթադրվում է, կապված է «սուֆի»՝ *բուրդ* բառի հետ: Ճգնավորները հագել են բրդից հագուստներ: Ուսմունքի ներկայացուցիչները թողել են աշխարհիկ կյանքը և նվիրվել ճգնավորության. նրանց կարծիքով՝ անընդմեջ պաշտամունքային արարողությունները կարող են մարդուն օգնել՝ ձեռք բերելու բարձրագույն երանություն, որ կնպաստի «բարձրագույն գիտելիքի»՝ Ալլահի ճանաչմանը: Սուֆիզմի աստվածաբանության գլխավոր խնդիրը Ալլահին ճանաչելն է, նրա հետ ձուլվելը [7, էջ 332-333]:

Քարվանսարա < պարսկ. *kārbānsaray*՝ «1. Իջևանատուն: 2. փխբ. Կեղտոտ՝ աղտոտ տեղ: 3. փխբ. Անկարգ՝ խառնաշփոթ միջավայր՝ տեղ» [1, էջ 1562]: Քարվանսարաները իջևանատեղի էին ճանապարհների վրա կամ քաղաքում՝ ներսի բակով, խանութներով: Բառը ժամանակակից հայերենում հազվադեպ գործածություն ունի: Հասարակական-քաղաքական զարգացումների հետևանքով՝ հատկապես Արևելյան Հայաստանի՝ Ռուսաստանին միավորվելուց հետո, դուրս է եկել գործուն բառապաշարից: Այժմ այս անվանումով Հայաստանում հանդիպում են թոնրատներ, հացատներ, ռեստորաններ: Տեղի է ունեցել բառիմաստի ընդլայնում:

Ըստ հաճախականության՝ դիտարկված բառերը «Արևակ» արևելահայերենի կորպուսում ներկայացնում են հետևյալ պատկերը:

ա. բնակավայր՝ աուլ - 28 համատեքստ / 26 տեքստ, *էմիրություն* - 7 համատեքստ / 6 տեքստ, *էմիրաթ*՝ 3 համատեքստ / 3 տեքստ (առաջինը քանակապես գերազանցում է), *խալիֆաթ*՝ 6 համատեքստ / 6 տեքստ, *խալիֆայություն* - 19 համատեքստ / 13 տեքստ, *խուլորր* - 152 համատեքստ / 30 տեքստ, *ռանչո* - 26 համատեքստ / 7 տեքստ, *վիլայեթ*՝ 94 համատեքստ / 34 տեքստ:

բ. կացարան՝ բունգալո - 4 համատեքստ / 2 տեքստ, *իզլու* - 1 համատեքստ, 1 տեքստ, *խանակա* - 2 համատեքստ / 2 տեքստ, *յուրյր* - 17 համատեքստ / 17 տեքստ, *յուրդ* - 7 համատեքստ / 5 տեքստ, *վիզվամ* - 59 համատեքստ / 43 տեքստ:

Եզրակացություններ

Ամփոփելով՝ կարող ենք արձանագրել, որ «բնակավայր, կացարան» իմաստային խմբի՝ մեր դիտարկած հատկական փոխառությունները հայերենին անցել են տարբեր լեզուներից. դրանց մեջ կան նաև միջնորդավորված փոխառություններ:

1. «Բնակավայր, կացարան» իմաստային խմբի վերոբերյալ բառերից թյուրքական փոխառություններ են *աուլ*, *յուրյր/դ*, *վիլայեթ*, արաբ.՝ *էմիրաթ*, *խալիֆաթ*, պարսկական՝ *խանակա*, *քարվանսարա*, ռուսական.՝ *խուլորր*, իսպանական.՝ *ռանչո*, էսկիմոսերենից՝ *իզլու*, ամերիկյան հնդկացիների լեզվից՝ *վիզվամ*, հին պորտուգալերենից՝ *ֆազենդա*:

2. Դիտարկված բառերի մի մասը դուրս է եկել գործածությունից՝ համարելով պատմաբառերի շարքը, դրանք գործածվում են ըստ անհրաժեշտության:

3. Բառերի մի մասը փոխաբերացման հետևանքով ձեռք է բերել նոր իմաստներ, ունեցել բառիմաստի ընդլայնում՝ *խալիֆաթ, յուրդ/տ/*:

Գրականության ցանկ

1. Aghayan Ed., Ardi hajereni batcatrakan bararan [Explanatory Dictionary of Modern Armenian], Yerevan, 1976.
2. Aghayan Ed., Yndhanur ev haykakan baragitu'yun [General and Armenian Lexicography], Yerevan, 1984.
3. Ay'matov CH., Ev darits erkar dzgvum e ory [And the day stretches longer than a century], 1983.
4. Hayots lezvi barbarayin bararan [Dialectal Dictionary of the Armenian Language], Yerevan, 2007,
5. Hayrapetyan A., Otar bareri bararan [Dictionary of Foreign Words], Yerevan, 2011.
6. Malkhaseants St., Hayeren batsatrakan bararan [Armenian Explanatory Dictionary], vols. 1-4, Yerevan, 1944-1945.
7. Sargsyan A.H., Kroni tesu'yun ev patmu'yun [Theory and History of Religion], Yerevan, 2014.
8. Vlahov S., Florin S., Neperevodimoe v perevode [The Untranslatable in Transformation], Moskva, 1980.
9. Oghegov S., Slovar russkogo yazuka [Dictionary of the Russian language], Moskva, 1970.
10. Slovar inostrannikh slov [Dictionary of foreign words], Moscow, 1949.
11. Shanskiy N., Ivanov V., Shanskaya T., Kratkiy etietimologicheskii slovar russkogo yazika [A Brief Etymological Dictionary of Russian language], Moskva, 1971.